

การเขียนแสดงความคิดเห็นในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

Commentary Writing in Thai Daily Newspaper Editorials

ภณรัตน์ คชสิทธิ์¹

Panarat Kotchasit¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการเขียนแสดงความคิดเห็นในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย โดยศึกษาจากบทนำหนังสือพิมพ์มติชนและบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่าง 1 มกราคม 2542 ถึง 31 ธันวาคม 2551 จำนวน 320 บทความ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ด้านวัจนกรรมและการให้เหตุผลและเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบลักษณะการเขียนแสดงความคิดเห็นประกอบด้วยข้อความ 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) ประเด็นสถานการณ์หรือข้อมูล 2) ข้อมูลสนับสนุน 3) ข้อสรุปความเห็น 4) ข้อสนับสนุนความเห็น และ 5) ประเด็นสรุปความ และใช้ภาษาประกอบข้อความแสดงความคิดเห็นบ่งชี้เจตนา 3 ลักษณะ คือ 1) เจตนาให้ข้อเท็จจริงหรือข้อมูล 2) เจตนาประเมินค่า และ 3) เจตนาแนะนำให้ยอมรับหรือนำไปปฏิบัติ ในด้านการเขียนแสดงความคิดเห็นจะใช้เหตุผลสนับสนุนการแสดงความเห็นเพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงประกอบให้ผู้อ่านเข้าใจและข้อเขียนมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ปรากฏ 5 กลวิธี คือ 1) ให้เหตุผลโดยอ้างอิงเหตุการณ์ตัวอย่าง 2) ให้เหตุผลโดยอ้างอิงระเบียบ 3) ให้เหตุผลโดยการเปรียบเทียบ 4) ให้เหตุผลโดยอ้างอิงสถิติรายงาน 5) ให้เหตุผลโดยอ้างอิงหลักการ ซึ่งเป็นวิธีการสร้างสรรค์ที่ทำให้ข้อความในบทบรรณาธิการมีน้ำหนัก โน้มน้าวผู้อ่านให้เข้าใจและเชื่อถือตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

คำสำคัญ: การเขียนแสดงความคิดเห็น, บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์

Abstract

The purposes of this article were to study the pattern of Thai daily newspaper editorials for commentary writing. The collective population were from the Thairath and Matichon newspaper between January 1, 1999 to December 31, 2008 totally 320 articles. Data were analyzed according to the concept of the speech act theory and reasoning including the presentation of descriptive analysis research. It was found that the commentary writing which consisting of the following 5 characteristics; 1) statement of situation 2) background 3) claim of argument 4) support of argu-

¹ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ PhD Student, Department of Thai Language, Kasetsart University

ment and 5) conclusion. For usage of the commentary language, it showed the following 3 types of giving intention; 1) matter of fact or information 2) evaluation and 3) suggestion to accept or practice.

For the commentary writing, it needs the supported reasons to the commentary writing for more being believable by 5 devices; referring to samples of events, referring to orders, referring to comparison, referring to statistical data and referring to principles. Such the writing ways was regarded to make the editorials more interests to persuade readers for trustworthy and to compile the voting public as the objective of communication.

Keywords: Commentary Writing, Editorials

บทนำ

บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยเป็นภาษาระดับข้อความหรือเรียกว่า สัมพันธสาร (discourse) ซึ่งฮัลลiday และฮาซันกล่าวว่า สัมพันธสาร เป็นหน่วยภาษาที่โครงสร้างของหน่วยมีระดับสูงกว่าประโยค เช่น ย่อหน้า หรือหน่วยที่ใหญ่กว่าย่อหน้าและมีความสัมพันธ์ทางความหมายมีเนื้อความเดียวกัน (Halliday and Hasan, 1976) ในการศึกษาภาษาระดับข้อความจากบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวัน ชเนตตี ทินนาม (2543) และ Kanoksin (1989) สรุปว่า บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มีวัตถุประสงค์ด้านประกาศนโยบาย อธิบายข่าว แสดงความคิดเห็น และเพื่อโน้มน้าวใจและโครงสร้างการเขียนบทบรรณาธิการไม่ตายตัวและขึ้นอยู่กับลีลาของผู้เขียนแต่แก่นหลักของบทบรรณาธิการต้องประกอบด้วย ความนำ เนื้อเรื่อง และสรุป โครงสร้างของสัมพันธสารเป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ทางความหมายซึ่งมีลักษณะการจัดเรียงข้อความเป็น 3 ส่วน คือ บทนำ เนื้อเรื่องและสรุปโดยมีกลไกทางภาษาแสดงความสัมพันธ์ด้วยการเชื่อมโยงความ การแสดงความเห็นในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยเป็นการใช้ภาษาในบริบทการสื่อสารมวลชนที่มีการเรียบเรียงเนื้อหาเป็นข้อความแสดงความคิดเห็น

เห็นและให้เหตุผลสนับสนุนความเห็นนั้น เป็นการใช้ภาษาของสื่อมวลชนที่มีความชำนาญและความสามารถอันเป็นบุคลิกของการสื่อสารมวลชน ซึ่งเป็นวิธีที่มีผลมากในการโน้มน้าวใจ (Cooper, 1960: 8-9) และเป็นการทำหน้าที่ของภาษาตามความเห็นของ ปรีชา ช่างขวัญยืน (2517: 5-7) ที่กล่าวว่าภาษาทำหน้าที่สื่อความคิด เป็นสะพานเชื่อมความคิดของมนุษย์ให้ถึงกันได้โดยมีหน้าที่พื้นฐาน 3 ประการ คือ ให้ข้อเท็จจริง แสดงความรู้สึก ใ้้อารมณ์ของผู้อ่าน หรือผู้ฟังให้คล้อยตามให้เกิดอารมณ์อย่างเดียวกับผู้พูดหรือผู้เขียน และแนะนำ คือ ให้เกิดหรือไม่ให้เกิดการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งส่วนเนื้อความของบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ใช้ภาษาแสดงความเห็นโดยชี้ให้เห็นความจำเป็นของการแสดงทัศนะหรือมุมมองต่อบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจรายละเอียดสถานการณ์ รับรู้ข้อเท็จจริง หลักการนโยบาย โดยที่ผู้เขียนวิพากษ์วิจารณ์ แนะนำ หรือการประเมินค่าต่อบุคคลหรือเหตุการณ์นั้นๆ โดยมีหลักฐานสนับสนุนความเห็นประกอบ การศึกษาการเขียนแสดงความเห็นในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์จึงเป็นการศึกษาภาษาระดับข้อความเพื่อให้เข้าใจวิธีการเขียนแสดงความเห็น การใช้ภาษาและการใช้เหตุผลสนับสนุนความเห็นในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยอัน

จะทำให้เข้าใจกลวิธีการเขียนซึ่งมีผลต่อการการโน้มน้าวใจผู้อ่านและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษารูปแบบการใช้ภาษาของสื่อมวลชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะข้อเขียนแสดงความเห็น
2. เพื่อศึกษาการใช้ภาษาประกอบข้อความแสดงความเห็นเพื่อบ่งชี้เจตนา
3. เพื่อศึกษาวิธีการให้เหตุผลสนับสนุนความเห็นอันมีผลต่อการโน้มน้าวใจ

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

ข้อมูลในการวิจัยได้แก่ ข้อมูลจากบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยจำนวน 2 ชื่อฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์มติชนที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2542 ถึง 31 ธันวาคม 2551 เนื่องจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์ที่มียอดขายสูงสุดสามารถเข้าถึงประชาชนจำนวนมากและเสนอข่าวทั้งในประเทศและต่างประเทศ ข่าวภายในประเทศ ได้แก่ ข่าวอาชญากรรมและข่าวบันเทิง ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และข่าวการศึกษาซึ่งครอบคลุมทั้งในกรุงเทพฯ และส่วนภูมิภาค ส่วนหนังสือพิมพ์มติชนเป็นหนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญต่อข่าวประเภทที่มีผลกระทบต่อสังคม ลักษณะของเนื้อหาสาระค่อนข้างหนัก (Hard News) เช่น ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ ข่าว ต่างประเทศ และเน้นการรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์มติชนมีความสนใจความเคลื่อนไหวด้านข่าวสารการเมือง

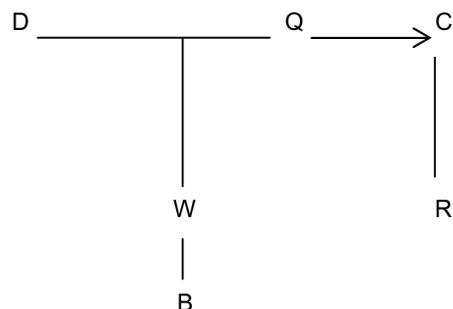
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป (Herbert Arkin

& Raymond R. Caltan, 963: 151-152 อ้างใน จีระพรรณ กาญจนจิตตรา, 2543: 58) จากบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับ ฉบับละ 160 บทความ รวมทั้งสิ้น 320 บทความ

เกณฑ์ที่ใช้ในการศึกษา

1. ใช้เกณฑ์วิเคราะห์วัจนกรรมตามเจตนาของการสื่อสารแนวคิดของเซิร์ล (Searl, 1969) โดยใช้หลักการวิเคราะห์ตามเงื่อนไข วัจนกรรม (speech act condition) ประกอบด้วย เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ เงื่อนไขความรู้พื้นฐาน เงื่อนไขความจริงใจ และเงื่อนไขบอกสาระสำคัญ ในการวิเคราะห์ข้อความแสดงความเห็น

2. เกณฑ์วิเคราะห์การอ้างเหตุผลของทูลมิน (Toulmin, 1958) โดยใช้แบบจำลองแสดงเหตุผลและข้อสรุปที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับข้อสนับสนุน โดยมีข้อเท็จจริงเรียกว่า data (D) โยงไปยังข้อสรุปเรียกว่า claim (C) ทั้ง data และ claim นี้มีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกันด้วย warrants (W) เป็นข้อสนับสนุน หรือเหตุผล และข้อยืนยันสนับสนุนเหตุผล backing of the warrants (B) รวมถึงข้อยกเว้น rebuttal (R) และบทขยาย หรือ qualifiers (Q) ซึ่งรวมถึงตัวขยายพิเศษ เงื่อนไขต่างๆ ความน่าจะเป็น โดยใช้ลูกศรเป็นสัญลักษณ์ในการ โยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล (D) กับบทสรุป (C) และสนับสนุนการเชื่อมโยงนี้ด้วยการเขียน W ได้ลูกศร

โดยกำหนดให้

- D = Data (ข้อมูล)
- C = claim (ข้อสรุป)
- W = warrants (ข้อสนับสนุน)
- B = backing of the warrants (ข้อยืนยันข้อสนับสนุน)
- Q = qualifier (ข้อขยายความ)
- R = rebuttal (ข้อแย้ง)

ตัวอย่าง การวิเคราะห์ลักษณะข้อความจากบทบรรณาธิการ “แล้วแต่จิตสำนึกของแต่ละบุคคล” (ไทยรัฐ 24 กันยายน 2550)

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้เปิดเผยว่ามีรัฐมนตรี 3 คน ถือหุ้นในบริษัทเกิน 5% เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2550 เกี่ยวกับเรื่องนี้ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2 ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญ 2550 และกฎหมายการจัดการหุ้นรัฐมนตรี 2543 รัฐธรรมนูญระบุว่า ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลง ถ้าหากถือหุ้นในบริษัทเกินกว่าที่กฎหมายบัญญัติ และกฎหมายห้ามรัฐมนตรีถือหุ้นในบริษัทเกิน 5% ที่เหลือต้องโอนให้นิติบุคคลจัดการแทน ทั้งยังห้ามรัฐมนตรีเข้าไปบริหารครอบงำ หรือออกคำสั่งเกี่ยวกับการจัดการหุ้น เป็นความผิดทางอาญา แต่มีบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญมีให้นำบทบัญญัติดังกล่าวมาบังคับใช้กับการดำรงตำแหน่งของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน แต่มีปัญหาว่าห้ามเอาผิดหรือดำเนินคดีรัฐมนตรี ผู้ฝ่าฝืน พ.ร.บ.การจัดการหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ด้วยหรือไม่? เพราะบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญยกเว้นให้เฉพาะ “การดำรงตำแหน่ง” ของนายกรัฐมนตรีเท่านั้น กล่าวคือไม่ต้องพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรี แต่บทบัญญัติดังกล่าวยกเว้นไม่นำมาบังคับใช้กับรัฐมนตรีชุดปัจจุบันซึ่งเป็นรัฐบาลชั่วคราว แม้จะมีบทเฉพาะกาลยกเว้นไม่ต้องพ้นจากตำแหน่ง แต่ไม่แน่ใจว่ายกเว้นไม่ต้องเอาผิดตาม พ.ร.บ.การ

จัดการหุ้นด้วยหรือไม่ และ ป.ป.ช.ก็เห็นว่าแม้จะไม่ผิดกฎหมาย แต่ก็ไม่ได้เหมาะสมเพราะขัดหลักผลประโยชน์ทับซ้อน รัฐมนตรีอีกสองคนจะลาออกหรือไม่? ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของแต่ละคน ในการสร้างแบบอย่างที่ถูกต้อง

วิเคราะห์ข้อความแสดงความเห็น ดังนี้

D = Data (ข้อมูล)

(ป.ป.ช.) ได้เปิดเผยว่ามีรัฐมนตรี 3 คนฝ่าฝืนพ.ร.บ.การจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี

C = claim (ข้อสรุป)

คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันไม่ต้องพ้นจากตำแหน่ง

W = warrants (ข้อสนับสนุน)

เพราะ ป.ป.ช.ก็เห็นว่าไม่ผิดกฎหมาย

B = backing of the warrants (ข้อยืนยันข้อสนับสนุน)

บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ 2550 มีให้นำบทบัญญัติดังกล่าวมาบังคับใช้กับการดำรงตำแหน่งของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน

Q = qualifier (ข้อขยายความ)

แต่ไม่เหมาะสมเพราะขัดหลักผลประโยชน์ทับซ้อน

R = rebuttal (ข้อแย้ง)

เว้นแต่ต้องเอาผิดตาม พ.ร.บ.การจัดการหุ้น พ.ศ.2543 ด้วย

ผลการศึกษา

จากการศึกษาบทบรรณาธิการตามเกณฑ์ที่กล่าวแล้ว พบว่า บทบรรณาธิการหนึ่งสี่พิมพ์ รายวันภาษาไทยมีองค์ประกอบแบบ 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนนำความ ส่วนเนื้อความและส่วนสรุปความและองค์ประกอบแบบ 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนนำความและส่วนเนื้อความ และผลการวิเคราะห์ข้อเขียนแสดงความเห็นในบทบรรณาธิการ สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะข้อเขียนแสดงความเห็น

จากการวิเคราะห์กลวิธีทางวจนกรรมในการเขียนแสดงความเห็น พบข้อความแสดงความเห็นประกอบด้วย

1) ประเด็นสถานการณ์หรือข้อมูล (Statement of Situation) คือ เนื้อหาของเหตุ การณ์ หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นที่ผู้เขียนให้ความสนใจ ตั้งข้อสังเกตในประเด็นปัญหานี้และมีเจตนาที่จะกล่าวถึงต่อไป ประกอบด้วยข้อความระบุตัวบุคคล จุดเริ่มต้นเหตุการณ์ ลำดับการกระทำ

2) ข้อมูลสนับสนุน (Background) ได้แก่ ข้อความเสริมรายละเอียดของสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้อ่านมีข้อมูลเพิ่มทำให้เกิดความเข้าใจในประเด็นที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็น เช่น สถานที่ เป็นต้น

3) ข้อสรุปความเห็น (Claim of Argument) คือ ข้อความที่แสดงความเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ หรือการแนะนำ ที่ผู้เขียนแสดงออกในการประเมินเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่กล่าวอ้าง

4) ข้อสนับสนุนความเห็น (Support of Argument) หมายถึงส่วนที่เป็นข้ออธิบาย เหตุผล อธิบายข้อมูล หรือระบุหลักฐานที่ใช้ประกอบการแสดงความเห็นทำให้ความเห็นนั้นน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

5) ประเด็นสรุปความ (Conclusion) หมายถึง ข้อความที่ผู้เขียนเน้นย้ำความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อยืนยันเจตนาในการเขียนอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้บทความจบอย่างสมบูรณ์

ดังตัวอย่างบทบรรณาธิการเรื่อง “คุกคามสื่อ-มองต่างมุม” ซึ่งเป็นบทบรรณาธิการประกอบด้วยย่อหน้า 7 ย่อหน้า มีองค์ประกอบแบบ 3 ส่วน คือ ส่วนนำความ ส่วนเนื้อความ และส่วนสรุปความ ที่แสดงลักษณะข้อความแสดงความเห็นได้ดังนี้

	คุกคามสื่อ-มองต่างมุม	วจนกรรม
ส่วนนำความ	(1) องค์การวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม สหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้ประกาศให้ วันที่ 3 พฤษภาคม เป็น “วันเสรีภาพสื่อมวลชนโลก” แต่ในประเทศไทยนำเสียดใจที่ความสัมพันธ์ ระหว่างรัฐบาลกับสื่อมวลชนไม่ได้เป็นไป ด้วยความราบรื่น นายกรัฐมนตรีสมัคร สุนทรเวช ได้ต่อว่าต่อขานสื่อมวลชนหลายเรื่อง ในรายการ “สนทนาประสาสมัคร” และประกาศว่า “ต่างคน ต่างอยู่” ก็แล้วกัน	(1) ประเด็นสถานการณ์หรือข้อมูล “วันเสรีภาพสื่อมวลชนโลก” ข้อสรุปความเห็น ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับสื่อมวลชนไม่ได้เป็นไป ด้วยความราบรื่น ข้อสนับสนุนความเห็น นายกรัฐมนตรีสมัคร สุนทรเวชได้ต่อว่าต่อขานสื่อมวลชนหลายเรื่อง
	(2) นายกรัฐมนตรียืนยันว่ารัฐบาลไม่ได้คุกคามสื่อ ตามที่องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนกล่าวหา ซึ่งเป็นเรื่องของการมองต่างมุม เพราะนายกรัฐมนตรีมองว่าการคุกคามสื่อ ต้องหมายถึงการสั่งปิดหนังสือพิมพ์ หรือการสั่งห้ามนักหนังสือพิมพ์คนใดคนหนึ่งไม่ให้เขียนในหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นวิธีการที่รัฐบาลเผด็จการในอดีตเคยใช้เป็นอาวุธในการปิดปากสื่อ และปิดหูปิดตาประชาชนเมื่อกว่า 30 ปีก่อน	(2) ประเด็นสถานการณ์หรือข้อมูล นายกรัฐมนตรียืนยันว่า “รัฐบาลไม่ได้คุกคามสื่อ” เพราะการคุกคามสื่อหมายถึงการปิดหนังสือพิมพ์ ข้อสรุปความเห็น “เป็นเรื่องของการมองต่างมุม”

	วาทกรรม
<p>ส่วนเนื้อความ (3) แต่แถลงการณ์ของ 3 องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนระบุว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จะมีบทบัญญัติรับรองเสรีภาพของประชาชน และสื่อมวลชนไว้อย่างชัดเจน แต่ภายใต้รัฐบาลปัจจุบันกลับมีบรรยากาศของการ “คุกคาม บิดเบือน ขวนขวายทะเลาะ” ต่อสื่อมวลชน ซึ่งถือว่าเป็นการคุกคามรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะในรายการสนทนาประสาสมัครซึ่งมักทำให้ เข้าใจผิดในการทำหน้าที่ของสื่อ</p>	<p>(3) ประเด็นสถานการณ์ แถลงการณ์ขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ข้อมูลสนับสนุน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีบทบัญญัติรับรองเสรีภาพของประชาชนและสื่อมวลชน ข้อสรุปความเห็น ถือว่าเป็นการคุกคามรูปแบบใหม่ ข้อสนับสนุนความเห็น โดยเฉพาะรายการสนทนาประสาสมัครทำให้เข้าใจผิดเรื่องการทำหน้าที่ของสื่อ</p>
<p>4) ดั่งได้กล่าวมาแล้วว่า วันที่ 3 พฤษภาคม เป็นวันเสรีภาพสื่อมวลชนโลกมีการณรงค์เพื่อปกป้องเสรีภาพสื่อมวลชนทั่วโลก และมีรายงานสถานะเสรีภาพของสื่อมวลชนโลกที่เปิดเผยว่า ยังมีการคุกคามสื่ออยู่ในหลายประเทศ องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนไทยจึงออกมารณรงค์เช่นเดียว กัน และพูดถึงการคุกคามสื่อในประเทศไทย ซึ่งนายภย ยืนยันทว่าไม่ใช่ ก็เป็นเรื่องการมองต่างมุม</p>	<p>(4) ข้อสนับสนุนความเห็น “วันเสรีภาพโลก” องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนไทยรณรงค์เพื่อปกป้องเสรีภาพสื่อมวลชน และพูดถึงการคุกคามสื่อซึ่ง นายภย ยืนยันทว่าไม่ใช่ ข้อสรุปความเห็น ก็เป็นเรื่องการมองต่างมุม”</p>
<p>(5) แต่การคุกคามสื่อไม่ได้หมายถึงแต่เพียงการสั่งปิดหนังสือพิมพ์หรือการสั่งห้ามนักหนังสือพิมพ์เขียนหนังสือเท่านั้น นั่นเป็นวิธีการคุกคามสื่อของรัฐบาลเผด็จการในอดีตแต่ในยุคประชาธิปไตย การคุกคามสื่อได้มีวิวัฒนาการอีกหลายรูปแบบ เช่น การแทรกแซง หรือแทรกซื้อสื่อมวลชน การฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่ง การสั่งหน่วยงานของรัฐไม่ให้ลงโฆษณาในสื่อที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล</p>	<p>(5) ข้อสนับสนุนความเห็น การสั่งปิดหนังสือพิมพ์หรือการสั่งห้ามนักหนังสือพิมพ์เขียนหนังสือ เป็นวิธีการคุกคามสื่อของรัฐบาลเผด็จการในอดีต การคุกคามสื่อมีวิวัฒนาการหลายรูปแบบ</p>
<p>(6) สำหรับประเทศไทย มีอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์มาก คือการจัดระเบียบสื่อมวลชนของรัฐ อันได้แก่วิทยุและโทรทัศน์ ให้เป็นไปในแนวทางที่สวนทางกับหลักการที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ นั่นก็คือหลักการที่ถือว่าคลื่นความถี่ในการส่งวิทยุและโทรทัศน์ เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติ เพื่อประโยชน์ สาธารณะต้องให้มีองค์กรอิสระเป็นผู้จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแล</p>	<p>(6) ข้อสนับสนุนความเห็น ประเทศไทยถูกวิพากษ์ วิจารณ์เรื่องการจัดระเบียบสื่อมวลชนของรัฐ สวนทางกับหลักการที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ</p>
<p>ส่วนสรุปความ (7) รัฐธรรมนูญระบุว่า การจัดสรรคลื่นความถี่ และการกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในด้านการ ศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่นๆ พุทธอีกอย่างหนึ่งก็คือ จะต้องไม่ใช่สื่อของรัฐซึ่งมาจากภาษีประชาชนให้เป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีโดยเด็ดขาด มิฉะนั้น ก็อาจเป็นการคุกคามสื่อ</p>	<p>(7) ประเด็นสรุปความ ต้องไม่ใช่สื่อของรัฐเป็นกระบอก เสียงรัฐบาล “มิฉะนั้น อาจเป็นการคุกคามสื่อ” (ไทยรัฐ 6 พฤษภาคม 2551)</p>

จากตัวอย่างที่น่าเสนอข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ลักษณะข้อความแสดงความเห็นนั้นปรากฏในแต่ละย่อหน้าทั้งส่วนนำความ ส่วนเนื้อความและส่วนสรุปความ ทั้งนี้กลวิธีการเขียนจะเริ่มต้นโดยกำหนดประเด็นสถานการณ์หรือข้อมูลซึ่งอาจมีหรือไม่มีข้อสนับสนุนข้อมูลเพิ่มเติมก็ได้ ตามด้วยข้อสรุปความเห็นหรือข้อสนับสนุนความเห็นเพื่อทำให้ข้อเขียนมีน้ำหนัก สำหรับประเด็นสรุปความนั้นจะปรากฏเมื่อมีการซ้ำความเห็นที่เป็นใจความสำคัญของข้อเขียนอีกครั้งหนึ่ง

2. การใช้ภาษาประกอบข้อความแสดงความเห็น

ข้อความแสดงความเห็นเป็นวัจนกรรมที่สื่อเจตนาของผู้เขียนว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร จากการศึกษาบทบรรณาธิการดังกล่าว พบการใช้คำหรือกลุ่มคำเพื่อบ่งชี้เจตนาในการแสดงความเห็น เพื่อวิพากษ์วิจารณ์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นและผู้เขียนได้ประเมินสถานการณ์นั้นตามหลักฐาน แต่ในบางข้อความไม่ปรากฏรูปภาษานำ ต้องใช้การตีความจากบริบท การใช้ภาษาประกอบข้อความแสดงความเห็นบ่งชี้เจตนา ดังนี้

1) เจตนาให้ผู้อ่านได้รับข้อเท็จจริงหรือข้อมูล ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงตามความเห็นของผู้เขียน โดยใช้คำบ่งชี้ว่า น่าจะเห็นจะ คาดว่า คงจะ อาจจะ หวังว่า น่าเชื่อว่า ดังตัวอย่าง บทบรรณาธิการ “ภัยใต้ทะเลอันดามัน” ดังนี้

... ช่วยไม่ได้ที่ประชาชนคนไทยจะต้องตื่นตระหนกตกใจกับแถลงการณ์เตือนภัยสึนามิในทะเลอันดามันของศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติที่จู่ๆก็ออกมาเยื่อนมาอย่างกะทันหันเมื่อตอนสายวันเสาร์ที่ผ่านมา โดยเฉพาะประชาชนในแถบจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันย่อมตื่นตระหนกตกใจเป็นที่สุดเพราะพวกเขาเคยได้รับประสบ-การณ์ที่ร้ายแรงนี้มาแล้วโดยตรง เมื่อปลายเดือนธันวาคม พ.ศ.2547 แต่เมื่อพิจารณาเนื้อหาของแถลงการณ์เตือนภัยแล้วต้องยอมรับกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นทางด้านกายภาพของแผ่นดิน กล่าวคือในระหว่าง

วันที่ 9-11 มีนาคมได้เกิดแผ่นดินไหวขึ้นอย่างต่อเนื่องถี่ยิบติดต่อกันถึง 31 ครั้ง แม้ว่าความรุนแรงของแผ่นดินไหวจะไม่มาก มายน่ากลัวเพราะมีขนาดเพียง 4- 5.3 ริกเตอร์สเกลเท่านั้นก็ตาม แต่ก็อาจจะเกิดผลกระทบตามมาที่อาจก่อให้เกิดคลื่นสึนามิขึ้นมาได้จากภูเขาใต้ทะเลถล่มหรือเกิดการระเบิดของภูเขาไฟใต้ทะเลซึ่งทั้งสองกรณีนี้อาจเกิดเป็นสึนามิตามมาได้ทั้งนั้น จึงเป็นเรื่องที่ต้องไม่ประมาท...

(มติชน14 มีนาคม 2549)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เขียนอธิบายข้อมูลโดยคาดว่าอาจจะเกิดคลื่นสึนามิขึ้นมาได้เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ด้านกายภาพของแผ่นดินซึ่งเกิดขึ้นจริง สิ่งที่เกิดขึ้น คือ ในระหว่างวันที่ 9-11 มีนาคมได้เกิดแผ่นดินไหวขึ้นอย่างต่อเนื่องติดต่อกันถึง 31 ครั้ง ซึ่งทั้งสองกรณีนี้ได้สรุปเป็นความเห็นจากข้อเท็จจริงว่า ความรุนแรงของแผ่นดินไหวอาจจะทำให้เกิดผลกระทบตามมา จึงเป็นเรื่องที่คนไทยต้องไม่ประมาท

2) เจตนาประเมินค่า เพื่อให้ผู้อ่านประเมินตามความเห็นของผู้เขียนซึ่งผู้รับสารจะเชื่อหรือไม่ก็ได้ โดยใช้คำบ่งชี้ น่าจะ เห็นจะ คาดว่า คงจะ อาจจะ หวังว่า น่าเชื่อว่า ดังตัวอย่าง บทบรรณาธิการ “ทหารของประชาชน” ดังนี้

...จากการพบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เห็นกับผู้แทนสื่อมวลชนทุกสาขาเมื่อวันพุธที่ผ่านมา ทำให้น่าเชื่อว่า พลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา ผู้บัญชาการทหารบกคนใหม่ มีความจริงใจที่จะนำกองทัพไปสู่ความเป็นทหารอาชีพ เป็นทหารของชาติ อยู่เคียงข้างประชาชนและสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองและไม่ปฏิวัติ...

(ไทยรัฐ 3 ธันวาคม 2550)

จากตัวอย่างนี้มีการใช้กริยาวลี น่าเชื่อว่า นำหน้าข้อความ “พลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา มีความจริงใจที่จะนำกองทัพไปสู่ความเป็นทหารมืออาชีพและสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองและไม่ปฏิวัติ” ซึ่งผู้เขียนแสดงความเห็นให้ผู้อ่านประเมินพลเอกอนุพงษ์ จากข้อมูลประกอบ “จากการพบปะแลกเปลี่ยน...” จึงสรุปเป็นความเห็นว่าเป็นที่น่าเชื่อถือในความจริงใจของพลเอกอนุพงษ์

3) เจตนาแนะนำให้อยอมรับหรือนำไปปฏิบัติ โดยใช้คำบางชี้ว่า จึง จึงต้อง คง คาดว่า น่าเชื่อว่า หวังว่า ดังตัวอย่าง บทบรรณาธิการมติชน ชื่อ “ตำรวจเก่งและดี” ดังนี้

...บการคลี่คลายคดีฆาตกรรมล่าสุดในการสังหารเจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชี บริษัทน้ำมัน และปล้นชิงเงินก่อนสังหารพนักงานขับรถนักการเมืองโดยฝีมือกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 1 กับตำรวจสอบสวนกลางนอกจากได้ผู้ต้องหาจำนวนมากเกือบทั้งหมดแล้วยังเท่ากับได้ทำลายแก๊งรับจ้างฆ่าคนทั่วประเทศแก๊งหนึ่ง ซึ่งน่าตกใจว่าตัวการสำคัญเป็นนายตำรวจ และมีสมาชิกเป็นทหารเกือบทั้งสิ้น การจับกุมอาชญากรรมนี้ได้ จึงเป็นผลงานอัน ควรแก่การชมเชยเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องอย่างถ้วนหน้า ที่พยายามสะสางคดีร้ายแรงให้กระจ่าง เพื่อแสดงว่าบ้านเมืองยังมีชื่อมีแปที่มั่นคงเป็นที่พึ่งชาวบ้านได้อยู่...

(มติชน 8 เมษายน 2545)

จากตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่ามีการใช้คำว่า - ควร นำหน้าข้อความสรุปความเห็นเชิงแนะนำให้ชมเชยเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทุกคนที่พยายามสะสางคดีจนสำเร็จแสดง โดยมีข้อความสนับสนุนความเห็นที่ “ เพื่อแสดงว่าบ้านเมืองยังมีชื่อมีแปเป็นที่พึ่งชาวบ้านได้อยู่” ทั้งนี้ การแสดงความเห็นโดยมีเหตุผล หลักฐานประกอบเพื่อสนับสนุนคำแนะนำจูงใจให้ผู้อ่านคล้อยตามและปฏิบัติตาม และคำแนะนำ นั้น มีเงื่อนไขเป็นการกระทำในอนาคตของผู้รับสารซึ่งผู้เขียนเชื่ออย่างจริงใจว่าเป็นประโยชน์ และมีสาระสำคัญคือความพยายามเสนอแนะให้ผู้รับสารเชื่อและกระทำตาม

3. การให้เหตุผลสนับสนุนการแสดงความคิดเห็นในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

การเขียนบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มีเป้าหมายสำคัญคือการโน้มน้าวใจผู้อ่านซึ่งเป็นนักการเมือง ผู้นำรัฐบาล และประชาชนทั่วไปให้เชื่อคือคล้อยตามข้อเขียนและเพื่อชักจูงให้ผู้อ่านเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือการกระทำบางอย่างหลังจากได้ฟังเหตุผลสนับสนุนแล้ว การเขียนแสดงความเห็นใช้เหตุผลสนับสนุนประกอบเพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงเพื่อให้ข้อเขียนมีหลักฐาน นำหนักน่าเชื่อถือ เป็นกลวิธีการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจให้บรรลุวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์การอ้างเหตุผลโดยใช้แบบจำลองแสดงเหตุผลและข้อสรุปที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของทูลมิน (Toulmin, 1958) สามารถเปรียบเทียบลักษณะข้อความแสดงความคิดเห็นกับเกณฑ์การอ้างเหตุผลของทูลมินได้ดังนี้

เกณฑ์วิเคราะห์การอ้างเหตุผลของทูลมิน	ลักษณะข้อความแสดงความเห็น
D = Data (ข้อมูล)	ประเด็นสถานการณ์ หรือข้อมูล
C = claim (ข้อสรุป)	ข้อสรุปความเห็น
W = warrants(ข้อสนับสนุน)	ข้อสนับสนุนความเห็นหรือเหตุผล
B = backing of the warrants (ข้อยืนยันข้อสนับสนุน)	ข้อมูลสนับสนุน
Q = qualifier (ข้อขยายความ)	ข้อมูลสนับสนุน
R = rebuttal (ข้อแย้ง)	ข้อสรุปความเห็น (ที่เป็นข้อโต้แย้ง)

ดังนั้น เมื่อจำแนกข้อความแสดงความเห็นลงแบบจำลองการวิเคราะห์การใช้เหตุผลของ ทูลมิน แล้ว ผลการศึกษาทูลมินการให้เหตุผลสนับสนุนการแสดงความเห็นในบทบรรณาธิการปรากฏ 5 กลวิธี คือ 1) ให้เหตุผลโดยอ้างอิงเหตุการณ์ตัวอย่าง 2) ให้เหตุผลโดยอ้างอิงระเบียบ 3) ให้เหตุผลโดยการเปรียบเทียบ 4) ให้เหตุผลโดยอ้างอิงสถิติรายงาน 5) ให้เหตุผลโดยอ้างอิงหลักการดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

1) ให้เหตุผลโดยอ้างอิงเหตุการณ์ตัวอย่าง เป็นการนำเหตุการณ์ในอดีตจากเหตุการณ์ที่จารึกไว้หรือจากข่าวมากล่าวอ้างโดยผู้เขียนถ่าย ทอดให้ผู้อ่านพิจารณาประกอบการแสดงความ เห็น ดังตัวอย่างบทบรรณาธิการชื่อ “สัญญาณร้าย” (มติชน16 ตุลาคม 2543) ที่กล่าวถึงความรุนแรงในสถานการณ์ตะวันออกกลางอันอาจส่งผลให้ เกิดวิกฤตน้ำมันโลก

D = Data (ข้อมูล)

สถานการณ์อันร้อนระอุในตะวันออกกลางเกิดจากความขัดแย้งระหว่างชาวอิสราเอลและปาเลสไตน์บรรดานักวิเคราะห์สถานการณ์โลกต่างหวั่นเกรงว่ากลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่ของโลกที่เป็นชาวมุสลิมจะแก้แค้นชาวอิสราเอลและลามไปถึงสหรัฐอเมริกาที่ถูกกล่าวหาสนับสนุนอิสราเอลด้วยการระงับส่งออกน้ำมันหรือลดปริมาณการผลิตน้ำมัน

C = claim (ข้อสรุป) ข้อสรุปความเห็นความปั่นป่วนเช่นนี้นับเป็นเรื่องน่าจับตามองอย่างใกล้ชิดเพราะอาจเปลี่ยนแปลงเพิ่มระดับความรุนแรงมากขึ้นอีกก็เป็นได้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดวิกฤตน้ำมันโลก

W = warrants (ข้อสนับสนุน) หรือ เหตุผล

เนื่องจากว่ากลุ่มชาวมุสลิมในทั่วโลกแสดงความไม่พอใจที่กองกำลังอิสราเอลตอบโต้ชาวปาเลสไตน์อย่างก้าวร้าวและถึงขณะนี้ยังไม่มีใครกล้ารับรองว่าจะสามารถเกลี้ยกล่อมทั้งสองฝ่ายให้ลดราวาศอกและคลี่คลายสถานการณ์ได้เลย

B = backing of the warrants (ข้อมูลสนับสนุน)

วิกฤตน้ำมันโลกเหมือนอดีตปี พ.ศ. 2516 ที่กลุ่มชาติอาหรับพร้อมใจกันหยุดส่งน้ำมันให้กลุ่มประเทศตะวันตก

จากตัวอย่างข้างต้นนั้นผู้เขียนได้ยกเหตุการณ์ตัวอย่างการตอบโต้ของอิสราเอลต่อชาวปาเลสไตน์ก่อให้เกิดวิกฤตน้ำมันโลก ใน พ.ศ. 2516 เพื่อเตือนผู้อ่านให้จับตามองสภาพการณ์อันร้อนระอุของตะวันออกกลาง โดยแสดงความเห็นด้วยข้อความว่า “ความปั่นป่วนเช่นนี้ นับเป็นเรื่องน่าจับตามองอย่างใกล้ชิดเพราะอาจเปลี่ยนแปลงเพิ่มระดับความรุนแรงมากขึ้นอีกก็เป็นได้ซึ่งจะส่งผลให้เกิดวิกฤตน้ำมันโลก

2) ให้เหตุผลโดยอ้างอิงระเบียบ

เป็นการนำหลักฐานข้อมูลที่เป็นระเบียบข้อบังคับที่บังคับใช้มากแล้วอ้างอิงเพื่อยืนยันความเห็นต่อเหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้นมีให้น้ำหนักมากขึ้น ดังตัวอย่างบทบรรณาธิการ “ข้อห้ามธุรกิจการเมือง” (ไทยรัฐ 11 เมษายน 2551) ซึ่งให้เหตุผลเรื่องการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีตามบทบัญญัติมาตรา 182 แห่งรัฐธรรมนูญ 2550 ดังนี้

นายไชยา สะสมทรัพย์ ยืนยันไม่ลาออกจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะชี้ขาดแม้คณะกรรมาการ ป.ป.ช.จะมีมติว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายไชยาสิ้นสุดลง เนื่องจากภรรยาถือหุ้นบริษัทเกิน 5% โดยไม่ได้แจ้งต่อประธาน ป.ป.ช. ให้ทราบว่าเป็นประสงค์จะได้ประโยชน์จากการถือหุ้นภายใน 30 วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง แม้นายไชยาจะชี้แจงว่าตนมีความบริสุทธิ์ใจและยื่นบัญชีทรัพย์สินตามเวลาที่กำหนด แต่ที่เกิดความผิดพลาดขึ้นเพราะเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมายว่าไม่ต้องแจ้งเรื่องการถือหุ้นของคู่สมรสด้วย แต่รัฐธรรมนูญ 2550 มาตรา 182 เขียนไว้ชัดเจนว่า ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อกระทำการอันต้องห้าม และตามมาตรา 269 ให้กต.ส่งศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยซึ่งมาตรการในลักษณะนี้เป็นที่ปฏิบัติกันทั่วไป ในประเทศประชาธิปไตยที่พัฒนาแล้วเพราะถือว่าการเมืองเป็นอาชีพที่จะต้องเสียสละ โดยสรุปก็คือห้ามนักธุรกิจการเมือง

ซึ่งเขียนเป็น ข้อสรุปและเหตุผลได้ดังนี้

D = Data (ข้อมูล)

รัฐธรรมนูญปี 2550 เขียนขึ้นเพื่ออุดช่องโหว่ของรัฐธรรมนูญ 2540

C = claim (ข้อสรุป) ข้อสรุปความเห็นความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลง

W = warrants (ข้อสนับสนุน) หรือ เหตุผล

เมื่อกระทำการอันต้องห้าม

B = backing of the warrants (ข้อมูลสนับสนุน)

ตามมาตรา 182 แห่งรัฐธรรมนูญ 2550

3) ให้เหตุผลโดยการเปรียบเทียบ

เป็นการหาความคล้ายคลึงระหว่างสิ่งหนึ่งที่อยู่ติดกันคืออยู่แล้วมาเปรียบเทียบกับอีกสิ่งหนึ่งที่อาจมาจากต่างหมวดหมู่กัน เช่น เปรียบเทียบผู้นำเหมือนไฟส่องทาง หรือเปรียบเทียบสิ่งที่อยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน เช่น สถาบัน ความคิด บุคคล หรือข้อมูลตัวอย่าง หรือเปรียบเทียบแนวคิดหนึ่ง กับอีกแนวคิดหนึ่งเปรียบเทียบเหตุการณ์สองเหตุการณ์ว่าเหมือนหรือต่างกันดังตัวอย่างบทบรรณาธิการ “ปีที่ต้องคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม” (มติชน 1 มกราคม 2551) ที่กล่าวถึงเหตุผลที่ผู้คนต้องสนใจมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยมีศีลธรรมกำกับ ดังนี้

D = Data (ข้อมูล) การเมืองเป็นคำตอบของทุกสิ่งทุกอย่างเนื่อง จากการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อนของผู้คนโดยมีการปกครองเป็นตัวกำหนด

C = claim (ข้อสรุป) ข้อสรุปความเห็น ผู้คนที่แตกต่างกันต้องมีการบริหารกลุ่มชนด้วยกฎหมายเพื่อความเสมอภาคยุติธรรมความผาสุกของปวงชนจึงปรากฏได้

W = warrants (ข้อสนับสนุน) หรือ เหตุผล

การที่ผู้คนจะไม่สนใจมีส่วนร่วมในการเมืองจึงเป็นเรื่องยากที่จะช่วยให้บ้านเมืองดี ทั้งนี้ยังต้องมีศีลธรรมจรรยาของหมู่ชนร่วมกำกับอยู่ด้วย

B = backing of the warrants (ข้อมูลสนับสนุน)

จากประเทศที่เคยสุขสงบด้วยพื้นฐานของพระพุทธศาสนา ซึ่งอยู่ร่วมกับเพื่อนศาสนิกชนอื่นได้อย่างกลมกลืน จากประเทศที่เคยอยู่กินด้วยความดีห่างระหว่างความร่ำรวยความยากจนไม่มากเพราะทรัพยากรอุดม วันนี้นบ้านเมืองร้อน

รู้มจากการปล่อยให้ความเจริญทางวัตถุขยายตัวไปตามยถากรรมปราศจากการป้องกันหรือเตรียมพร้อมรับมือกระแสโลกอย่างมีความรู้และเต็มไปด้วยสติ ปล่อยให้ค่านิยมที่เห็นเงินเป็นเรื่องสำคัญกว่าศักดิ์ศรีพื้นฐานของมนุษย์ เช่น ความซื่อตรงหรือคุณงามความดีต่างๆ เร่งความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นกับประชาชนอย่างสาหัส

บทบรรณาธิการนี้แสดงความเห็นว่า“การเมืองที่ดี” คือ การบริหารกลุ่มชนด้วยกฎหมายให้ความเสมอภาคยุติธรรมให้มีความสุขแก่ประชาชน และประชาชนควรสนใจมีส่วนร่วม โดยมีศีลธรรมจรรยากำกับ เหตุผลที่เป็นข้อสนับสนุนคือ ใช้การเปรียบเทียบภาวะบ้านเมืองที่มีศีลธรรมกับภาวะที่มีแต่ความเจริญทางวัตถุทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนและเปรียบเทียบเวลาในอดีตกับปัจจุบัน

4) ให้เหตุผลโดยอ้างสถิติรายงาน

โดยนำตัวอย่างหลายๆ ตัวอย่างมาแสดงในเชิงปริมาณเสนอเป็นตัวเลข บอกแหล่งที่มาของตัวเลขเพื่อให้แน่ใจว่าสถิติที่กล่าวอ้างเกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำลังกล่าวถึงเพื่อประกอบการแสดงความเห็น ดังตัวอย่างบทบรรณาธิการชื่อ “เร่งเครื่องประชามติ” (มติชน,6 สิงหาคม 2550) ที่ให้เหตุผลเพื่อการรณรงค์ประชาสัมพันธ์การออกเสียงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญเนื่องจากมีคำถามว่าคนส่วนใหญ่จะรับร่างรัฐธรรมนูญนี้จริง หรือไม่ ดังนี้

D = Data (ข้อมูล)

การทำโพลเรื่องร่างรัฐธรรมนูญจะช่วยให้ประชาชนสนใจร่างรัฐธรรมนูญมากขึ้น

C = claim (ข้อสรุป) ข้อสรุปความเห็น

รัฐธรรมนูญมีความสำคัญต่อตนเองและประเทศชาติ ทุกภาคส่วนจะต้องใช้เวลาที่เหลือน้อยนิดในช่วงโค้งสุดท้ายนี้ทำการรณรงค์ประชาสัมพันธ์อย่างเต็มที่

W = warrants (ข้อสนับสนุน) หรือ เหตุผล

คนส่วนใหญ่นี้จะพากันออกเสียงรับร่างรัฐธรรมนูญรัฐธรรมนูญนี้จริงๆ หรือ

B = backing of the warrants (ข้อมูลสนับสนุน)

ผลการสำรวจเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม - 2 สิงหาคม 2550 ในหัวข้อ “การลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับลงประชามติ : ควรเห็นชอบหรือไม่” จากจำนวนประชากร 3,470 ตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมร้อยละ 64.3 จะไปลงประชามติ ร้อยละ 32.8 ยังไม่แน่ใจ และร้อยละ 6 จะไม่ไป ฯลฯ ผลการสำรวจความเห็นเกี่ยวกับการอ่านร่างรัฐธรรมนูญมีแค่ร้อยละ 4.5 เท่านั้นที่อ่านร่างรัฐธรรมนูญจบทั้งเล่มซึ่งถือว่าน้อยมาก ส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.3 ตอบว่าอ่านบางส่วนและร้อยละ 34.2 ตอบอย่างตรงไปตรงมาไม่เคยอ่าน เมื่อนำจำนวนคนที่อ่านบางส่วนกับไม่เคยอ่านมารวมกันจะมีเป็นจำนวนมากที่นำเป็นห่วงไม่ได้มีแต่คนที่อ่านบาง ส่วนกับคนที่ไม่เคยอ่านเมื่อนำมารวมกันแล้วจะมีจำนวนถึงร้อยละ 95.5

บทบรรณาธิการนี้ ใช้ข้อมูลสถิติประกอบความเห็นให้นำเชื่อถือได้ว่าแม้คนส่วนใหญ่จะพากันออกเสียงรับร่างรัฐธรรมนูญถึงร้อยละ 55.9 แต่มีตัวเลขแสดงว่ามีผู้อ่านร่างรัฐธรรมนูญบางส่วน รวมกับผู้ไม่อ่านเลยรวมร้อยละ 95.5 ต่อตัวเลขว่ามีผู้จะไปลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญ จึงควรสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเพราะรัฐธรรมนูญมีความสำคัญต่อตนเองและประเทศ ชาติ

5) ให้เหตุผลโดยอ้างอิงหลักการ

เป็นการนำหลักการทั่วไปที่เป็นที่ยอมรับของบุคคล เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับความดี ความเสียสละ ความอดทน การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม โดยผู้เขียนนำมาแสดงประกอบเหตุผลเพื่อให้ผู้อ่านเชื่อถือและยอมรับ สามารถโน้มน้าวใจผู้อ่านให้คล้อยตามในประเด็นที่กำลังกล่าวถึง ดังตัวอย่างบทบรรณาธิการ ชื่อ “รำลึกตน รำลึกสังคม รำลึก

เพื่อนร่วมโลก” (มติชน, 2 มกราคม 2549) ที่กล่าวถึงหลักการด้านศีลธรรมที่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป โดยยกมาประกอบความเห็นเรื่องการสร้างสังคมสงบสุข ดังนี้

D = Data (ข้อมูล)

สังคมกำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤตทางศีลธรรมอย่างรุนแรง

C = claim (ข้อสรุป) ข้อสรุปความเห็น

ประชาชนทั้งหลายต้องเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขอย่างเด็ดขาด ร่วมกันสร้างสังคมสุขสงบต้องอยู่ในศีลในธรรม เป็นปกติของคนที่ไม่ประมาทต่อโลกโกรธและหลง ต้องสนใจการเมืองอย่างใกล้ชิด เรียกร้องหรือกำกับตัวแทนที่เลือกเข้าไป บริหารประเทศให้ได้เพื่อยืนยันให้เห็นได้ว่าใครคือเจ้าของประเทศที่แท้

W = warrants (ข้อสนับสนุน) หรือ เหตุผล

ปัญหาศีลธรรมเป็นอริกก่อนแรกของการวางรากฐานสังคมบ้านเมืองที่ผู้คนปราศจากศีลธรรม บ้านเมืองนั้นย่อมระส่ำระสาย

B = backing of the warrants (ข้อมูลสนับสนุน)

สภาพแวดล้อมที่มอมเมาถึงยวดย มิใช่เรื่องวิตกกังวลเกินเหตุ ค่านิยมบริโภควัตถุ ฟุ่มเฟือยอย่างฟุ้งเฟ้อระบอบสูตต่างจังหวัด ทำให้เกิดชาวเด็กวัยเรียนขายตัวแลกเงินซื้อของมากเข้าทุกที่ ปัญหาสังคมเหล่านี้ไม่เคยได้รับความสนใจจริงจังจากฝ่ายบริหารขณะที่วิชาการความรู้หลายแขนงเริ่มสู้นักเรียนเพื่อนบ้านไม่ได้ มิได้เกิดจากเหตุอื่นใด เมื่อคนที่ต้องอยู่ในศีลในธรรมเพื่อบริหารบ้านเมืองอย่างเสมอภาคยุติธรรม มิได้เป็นไปตามกติกากความชั่วร้ายทางโลกจึงเบียดเบียนสังคมหนักขึ้นตลอดเวลา

บทบรรณาธิการนี้แสดงความเห็นว่า ศีลธรรมเป็นการวางรากฐานสังคมที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเพื่ออนาคตของบ้านเมืองและการจะร่วมกันสร้างสังคมสุข

สงบนั้นประชาชนต้องสนใจการเมืองอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ได้เสนอเหตุผลโดยใช้หลักการด้านศีลธรรมประกอบความเห็นว่าเป็นเหตุให้บ้านเมืองเสื่อมทรามเพราะการที่บุคคลชั้นนำไม่อยู่ในศีลในธรรมไม่เป็นแบบอย่างที่ดีของเยาวชน จึงควรร่วมกันแก้ไขปัญหานี้อย่างเด็ดขาด

สรุป บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยมีองค์ประกอบแบบ 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนนำความ ส่วนเนื้อความและส่วนสรุปความและองค์ประกอบแบบ 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนนำความและส่วนเนื้อความ ข้อความแสดงความเห็นนั้นปรากฏได้ทั้งส่วนนำความ ส่วนเนื้อความและส่วนสรุปความ การใช้ภาษาปรากฏคำบ่งชี้แสดงเจตนาการสื่อสาร 3 ลักษณะ คือ แสดงความเห็นเชิงข้อเท็จจริง แสดงความเห็นเชิงประเมินค่าและแสดงความเห็นเชิงแนะนำ

ทั้งนี้ ในการแสดงความเห็นได้ใช้เหตุผลเป็นหลักฐานอ้างอิงเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจทำให้ข้อเขียนนั้นมีน้ำหนักน่าเชื่อถือซึ่งเป็นวิธีการสร้างสารที่ทำให้ข้อเขียนแสดงความเห็นสามารถโน้มน้าวใจผู้อ่านได้ และการอ้างอิงเหตุผลเพื่อสนับสนุนการเขียนมี 5 ลักษณะ คือ

- 1) เหตุผลที่อ้างอิงจากเหตุการณ์ตัวอย่าง
- 2) เหตุผลที่อ้างอิงระเบียบ
- 3) เหตุผลที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
- 4) เหตุผลที่อ้างอิงสถิติรายงาน และ
- 5) เหตุผลที่อ้างอิงหลักการ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยด้านรูปแบบการเขียนแสดงความเห็นในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของชนคดี ทินนาม (2543) และงานวิจัยภาษาระดับข้อความของ Kanoksin (1989) ที่พบว่าโครงสร้างการเขียนบทบรรณาธิการไม่ตายตัวและขึ้นอยู่กับลีลาของผู้เขียนแต่แก่นหลักของบทบรรณาธิการต้องประกอบด้วย ความ

นำ เนื้อเรื่อง และสรุป ซึ่งผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการเขียนบทบรรณาธิการประกอบด้วยส่วนนำ ความ ส่วนเนื้อความและส่วนสรุป และแบ่งรูปแบบตามองค์ประกอบของบทบรรณาธิการเป็น 2 รูปแบบ คือ แบบองค์ประกอบ 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนนำ ความ ส่วนเนื้อความ และส่วนสรุปความ และแบบองค์ประกอบ 2 ส่วน ประกอบด้วยส่วนนำ ความกับส่วนเนื้อความ ส่วนวัตถุประสงค์ในการเขียน ชเนตตี ทินนาม (2543) สรุปไว้ 3 ประการ คือ เพื่อประกาศนโยบาย เพื่ออธิบายข่าวแสดงความคิดเห็น และเพื่อโน้มน้าวใจ ซึ่งผู้วิจัยศึกษา ลักษณะข้อความในการเขียนบทบรรณาธิการ สรุปว่า ลักษณะข้อความในบทบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์รายวันมุ่งแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ หรือสถานการณ์บ้านเมืองในขณะนั้นโดยจำแนก เจตนาได้ 3 ประการ คือให้ข้อเท็จจริง เพื่อประเมินค่า และเพื่อแนะนำ โดยใช้กลวิธีสร้างสารให้น่าเชื่อถือโดยใช้หลักฐานหรือเหตุผลประกอบความเห็น เพื่อโน้มน้าวใจผู้อ่านให้คล้อยตามซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Cooper (1960: 8 - 9) และปรีชา ช่างขวัญยืน (2517: 5-7)

ข้อสังเกต ถึงแม้การเขียนแสดงความคิดเห็นในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยเป็นการใช้ภาษาในบริบทการสื่อสารมวลชนที่สามารถใช้ภาษาสื่อความคิด ให้ข้อเท็จจริง แสดงความรู้สึกและเร้าอารมณ์ผู้อ่านหรือผู้ฟังให้คล้อยตามด้วยกลวิธีการเขียนแบบอธิบายหรือบอกเล่าตามข้อสังเกตหรือความรู้สึกของผู้เขียน มีวิธีให้เหตุผลประกอบเป็นหลักฐานอ้างอิงเพื่อให้ข้อเขียนมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ แต่ตัวเหตุผลที่นำมาอ้างนั้นส่วนใหญ่เป็นหลักฐานที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงในประเด็นหนึ่งโดยดึงข้อเท็จจริงอื่นๆ มาประกอบ ซึ่งจัดว่าเป็นหลักฐานโดยอ้อม (อรวรรณ ปิลันธน์ โอวาท, 2542 ก: 185 - 192) ดังนั้น ผู้อ่านหรือผู้รับสารควรพินิจพิเคราะห์ตัวเหตุผลด้วยความรอบคอบเพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ก่อนที่จะถูกโน้มน้าวให้เชื่อหรือปรับทัศนคติไปในทางใดทางหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- จีรพรรณ กาญจนะจิตรา. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา 1*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนคดี ทินนาม. (2543). *วิวัฒนาการข้อเขียนบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทย*. (วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บทนำหนังสือพิมพ์มติชน. (2543). สัญญาณร้าย. *มติชน*. 23(8254): 2
- บทนำหนังสือพิมพ์มติชน. (2545). ตำรวจเก่งและดี. *มติชน*. 25(8794): 2
- บทนำหนังสือพิมพ์มติชน. (2549). ภัยใต้ทะเลอันดามัน. *มติชน*. 29(10220): 2
- บทนำหนังสือพิมพ์มติชน. (2549). รำลึกคน รำลึกสังคม รำลึกเพื่อนร่วมโลก. *มติชน*. 29(10158): 2
- บทนำหนังสือพิมพ์มติชน. (2551). ปีที่ต้องคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม. *มติชน*. 31 (10887): 2
- บทนำหนังสือพิมพ์มติชน. (2550). เร่งเครื่องประชามติ. *มติชน*. 30(10739): 2
- บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (2551). ข้อห้ามธุรกิจการเมือง. *ไทยรัฐ*. 59 (18343):3
- บทนำหนังสือพิมพ์มติชน. (2551). คุณคามสือ มองต่างมุม. *ไทยรัฐ*. 59(18368):3
- บทนำหนังสือพิมพ์มติชน. (2550). ทหารของประชาชน. *ไทยรัฐ*. 58(18213):3
- บทนำหนังสือพิมพ์มติชน. (2550). แล้วแต่จิตสำนึกของแต่ละบุคคล. *ไทยรัฐ*. 58(18143):3
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2517). *พื้นฐานการใช้ภาษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อรรธรณ ปิลันธน์โอวาท. (2542). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cooper, L. (Trans). (1960). *The Rhetoric of Aristotle*. New York: Appleton Century – Crafts.
- Halliday, M.A.K. and R. Hasan. (1976). *Cohesion in English*. London: Longman.
- Kanoksin, S. (1989). *The Structure of Thai Expository Discourse*. (Master's Thesis) Nakornprathom: Mahidol University.
- Searle, J. R. (1969). *Speech acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Toulmin, S. E. (1958). *The uses of argument*. Cambridge: Cambridge University Press.